

Environmentálny fond

Bukureštská 4
813 26 Bratislava

Ing. Ingrid Lipovská

Téma: Súčasný stav v získavaní finančných prostriedkov na sanáciu a rekultiváciu starých skládok z Environmentálneho fondu

V roku 2004 bol Národnou radou Slovenskej republiky schválený zákon č. 587/2004 Z.z. o Environmentálnom fonde a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Účinnosť nadobudol 1. januára 2005.

Týmto zákonom bol zriadený Environmentálny fond ako štátny fond na uskutočňovanie štátnej podpory starostlivosti o životné prostredie.

Nato, aby fond mohol poskytovať finančné prostriedky na podporu činností zameraných na dosiahnutie cieľov štátnej environmentálnej politiky na celoštátnej, regionálnej alebo miestnej úrovni je potrebný **zdroj financií**, teda tok peňazí smerom do fondu. Tento finančný zdroj vyplýva z vyššie spomenutého zákona a **nie je priamo viazaný na štátny rozpočet**.

Napríklad zdroje fondu sú:

- pokuty uložené orgánmi štátnej správy starostlivosti o životné prostredie (Slovenskou inšpekciou životného prostredia, Obvodnými úradmi životného prostredia a Krajskými úradmi životného prostredia),
- poplatky za vypúšťanie odpadových vôd do povrchových vôd a platby za odber podzemnej vody mimo odberu jednoduchými zariadeniami na odber vody,
- poplatky za znečisťovanie ovzdušia z veľkých zdrojov znečisťovania a stredných zdrojov znečisťovania

a iné.

V minulosti bolo budovanie skládok lukratívnou záležitosťou, na ktorú finančnými prostriedkami čiastočne prispieval aj štát. V súčasnosti sú tieto aktivity v rukách prevádzkovateľov skládok.

Poskytovanie finančných prostriedkov fondu- **výdaj** sa uskutočňuje prostredníctvom podpory vo forme:

1. dotácie
2. úveru
3. kombinácia dotácie s úverom

Kto môže byť žiadateľom o podporu schematicky uvádza tabuľka č. 1.

Tab. č. 1 Rozčlenenie žiadateľov a príslušné formy podpory

ŽIADATEĽ	DOTÁCIE	Spoluúčasť 5%	ÚVERY	Spoluúčasť	Poznámka
FO	A, B, C, D	+	-	-	-
FO podnikateľ	B, C	+	A, B, C, D	-	-
PO	A, B, C, D	+	A, D	-	Môže byť kombinácia dotácie s úverom
PO podnikateľ	B, C	+	A, B, C, D	-	-
Slovenská inšpekcia životného prostredia, orgán štátnej správy odpadového hospodárstva	E	-	-	-	-

Vysvetlivky k Tab. č. 1:

A	Podpora činností zameraných na dosiahnutie cieľov štátnej environmentálnej politiky na celoštátnej, regionálnej alebo miestnej úrovni (ochrana ovzdušia a ozónovej vrstvy Zeme, ochrana a využívanie vôd, rozvoj odpadového hospodárstva, ochrana prírody a krajiny)
B	Podpora prieskumu, výskumu a vývoja zameraného na zisťovanie a zlepšenie stavu životného prostredia
C	Podpora environmentálnej výchovy, vzdelávania a propagácie
D	Podpora riešenia mimoriadne závažnej environmentálnej situácie
E	Podpora odstraňovania následkov havárie a mimoriadneho zhoršenia vôd ohrozujúcich alebo poškodzujúcich životné prostredie
FO- fyzická osoba	Fyzická osoba, ktorá je občanom Slovenskej republiky, má na území Slovenskej republiky trvalý pobyt, dovŕšila 18 rokov a má vlastný príjem
FO- fyzická osoba- podnikateľ	Fyzická osoba, napr. v zmysle zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon)
PO- právnická osoba	Právnická osoba, ktorá nepodniká (napr. rozpočtová organizácia ...)
	Obec (obec, mesto, združenie obcí a miest), v zmysle zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení
	Samosprávny kraj- zákon č. 302/2001 Z.z. o samosprávnych krajoch
	Príspevková organizácia (napr. Slovenská agentúra životného prostredia, Štátna ochrana prírody)
	Občianske združenie- v zmysle zákona č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov
	Záujmové združenie právnických osôb (neziskové)- §20f- 20i zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník
	Nadácia- zákon č. 34/2002 Z.z. o nadáciách a o zmene Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov
	Neinvestičný fond
	Nezisková organizácia poskytujúca verejnoprospešné služby s environmentálnym zameraním- zákon č. 213/1997 Z.z. o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby
PO- právnická osoba podnikateľ	Akciová spoločnosť, spoločnosť s ručením obmedzeným, družstvo v zmysle zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník

V marci 2005 bola schválená Vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 157/2005 Z.z., ktorou sa vykonáva zákon č. 587/2004 Z.z. o Environmentálnom fonde a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorá nadobudla účinnosť v máji 2005. Táto vyhláška upravuje podrobnosti o:

- a) podmienkach poskytovania a použitia štátnej podpory starostlivosti o životné prostredie
- b) náležitostiach príloh žiadosti o podporu formou dotácie alebo úveru

Podmienky

Podpora formou dotácie sa môže poskytnúť v zmysle rozčlenenia žiadateľov v tabuľke č. 1. Podmienkou pre žiadateľa na financovanie účelu dotácie je zabezpečenie 5 % nákladov z iných zdrojov. Výnimku tvorí orgán štátnej správy odpadového hospodárstva a Slovenská inšpekcia životného prostredia.

NÁLEŽITOSTI PRÍLOH ŽIADOSTI

§3 vyhlášky: Podpora formou dotácie

Odsek 1: K žiadosti fyzickej osoby, ktorá nepodniká, sa prikladá:

- a) fotokópia stavebného povolenia alebo iný doklad povoľujúci realizáciu činnosti, s vyznačením právoplatnosti,
- b) sprievodná správa, súhrnná technická správa, súhrnný rozpočet, situačný výkres, ak ide o činnosť vyžadujúcu stavebné povolenie,
- c) relevantná štúdia opisujúca činnosť, na ktorú sa nevyžaduje stavebné povolenie,
- d) hydrotechnické výpočty, ak ide o projekt čistenia odpadových vôd,
- e) podrobná kalkulácia nákladov a ich špecifikácia, ak nie je súčasťou finančnej analýzy,
- f) vyjadrenie orgánu štátnej správy odpadového hospodárstva podľa osobitného predpisu, ak ide o žiadosť na rozvoj odpadového hospodárstva,
- g) stanoviská podľa osobitného predpisu,
- h) doklad potvrdzujúci zabezpečenie spolufinancovania projektu, napríklad čestné vyhlásenie o vlastných zdrojoch financovania, prísľub poskytnutia úveru, zmluva o združení prostriedkov.

Odsek 2: K žiadosti podnikateľa, okrem dokladov fyzickej osoby, ktorá nepodniká, sa prikladá:

- a) úradne osvedčená fotokópia výpisu z obchodného registra alebo živnostenského registra alebo iný doklad preukazujúci oprávnenie na podnikanie, nie starší ako tri mesiace a potvrdenie o pridelení identifikačného čísla,
- b) potvrdenie príslušného orgánu o tom, že žiadateľ nie je v konkurze, v likvidácii, v súdom určenej správe alebo v obdobnom konaní, nie staršie ako jeden mesiac a čestné vyhlásenie žiadateľa o tom, že v čase podania žiadosti žiadateľ nie je v konkurze, v likvidácii, v súdom určenej správe alebo v obdobnom konaní,
- c) doklad preukazujúci splnenie povinností týkajúcich sa úhrady daní v súlade s osobitným predpisom, nie starší ako tri mesiace,
- d) doklad preukazujúci splnenie povinností týkajúcich sa úhrady poistného na zdravotné poistenie, poistného na nemocenské poistenie, poistného na starobné poistenie a poistenie v nezamestnanosti podľa osobitných predpisov, nie starší ako tri mesiace,
- e) prehľad o prijatej minimálnej pomoci a o prijatej štátnej pomoci podľa osobitného predpisu.

Odsek 3: K žiadosti právnickej osoby, ktorá nepodniká, obce, samosprávneho kraja, príspevkovej organizácie, občianskeho združenia, záujmového združenia právnických osôb, nadácie, neinvestičného fondu alebo neziskovej organizácie poskytujúcej verejnoprospešné

služby s environmentálnym zameraním alebo registrovanej cirkvi a náboženskej spoločnosti sa okrem dokladov podľa odseku 1 a odseku 2 písm. c) a d) vyhlášky sa prikladá:

- a) potvrdenie o pridelení identifikačného čísla,
- b) stanovy, ak ide o občianske združenie alebo záujmové združenie právnických osôb,
- c) nadačná listina, ak ide o nadáciu,
- d) štatút, ak ide o neziskovú organizáciu poskytujúcu verejnoprospešné služby s environmentálnym zameraním,
- e) rozhodnutie o zriadení príspevkovej organizácie a zriaďovacia listina príspevkovej organizácie, ak ide o príspevkovú organizáciu.

§4 vyhlášky: Podpora formou úveru

Odsek 1: K žiadosti podnikateľa a právnickej osoby, ktorá nepodniká, obce, samosprávneho kraja, príspevkovej organizácie, občianskeho združenia, záujmového združenia právnických osôb, nadácie, neinvestičného fondu alebo neziskovej organizácie poskytujúcej verejnoprospešné služby s environmentálnym zameraním alebo registrovanej cirkvi a náboženskej spoločnosti sa okrem dokladov podľa § 3 odsek 1 písmeno a) až g) a § 3 odsek 2 písmeno c) a d) vyhlášky sa prikladá:

- a) výkazy za posledný štvrtýrok pred podaním žiadosti a kópie výkazov odovzdaných daňovému úradu za posledné tri roky, potvrdené daňovým úradom,
- b) čestné vyhlásenie o úverovom zaťažení ku dňu podania žiadosti,
- c) charakteristika činnosti, ktorá je predmetom úverovania z hľadiska jej účelu,
- d) dohoda o združení finančných prostriedkov, ak bola uzavretá,
- e) znalecký posudok na predmet záložného práva, nie starší ako tri mesiace, ak to povaha predmetu záložného práva umožňuje,
- f) výpis z listu vlastníctva použiteľný na právne úkony týkajúci sa nehnuteľnosti, ktorá je navrhnutá ako predmet záložného práva na zabezpečenie úveru, nie starší ako tri mesiace,
- g) doklad o poistení predmetu záložného práva,
- h) vyhlásenie vlastníka nehnuteľnosti, že súhlasí so zriadením záložného práva na zabezpečenie úveru zriadením záložného práva na nehnuteľný majetok, ak žiadateľ nie je vlastníkom nehnuteľnosti,
- i) doklad alebo jeho úradne osvedčená fotokópia potvrdzujúca nadobudnutie vlastníckeho práva žiadateľa k predmetu zálohu spolu s technickým alebo iným identifikačným preukazom, ak bol vydaný, ak ide o zabezpečenie úveru zriadením záložného práva na hnutel'nú vec,
- j) písomný súhlas budúceho ručiteľa s ručením a doklady preukazujúce jeho spôsobilosť ručiť, ak žiadateľ navrhuje zabezpečiť úver ručením, prípadne záručná listina, ak ide o zabezpečenie úveru bankovou zárukou,
- k) iný doklad týkajúci sa navrhutej zábezpeky potrebný na rozhodnutie Environmentálneho fondu o jej schválení.

Odsek 2: K žiadosti podnikateľa okrem dokladov uvedených v odseku 1 vyhlášky sa prikladá:

- a) úradne osvedčená fotokópia výpisu z obchodného registra alebo živnostenského registra alebo iný doklad preukazujúci oprávnenie na podnikanie, nie starší ako tri mesiace a potvrdenie o pridelení identifikačného čísla,
- b) potvrdenie príslušného orgánu o tom, že žiadateľ nie je v konkurze, v likvidácii, v súdom určenej správe alebo v obdobnom konaní, nie staršie ako jeden mesiac a čestné vyhlásenie žiadateľa o tom, že v čase podania žiadosti žiadateľ nie je v konkurze, v likvidácii, v súdom určenej správe alebo v obdobnom konaní,
- c) prehľad o prijatej minimálnej pomoci a o prijatej štátnej pomoci podľa osobitného predpisu,

- d) finančný plán na rok, v ktorom bola podaná žiadosť o podporu formou úveru a na obdobie poskytnutia úveru,
- e) stručná charakteristika činnosti a vývoj jeho podnikateľských aktivít.

Odsek 3: K žiadosti právnickej osoby, ktorá nepodniká, obce, samosprávneho kraja, príspevkovej organizácie, občianskeho združenia, záujmového združenia právnických osôb, nadácie, neinvestičného fondu alebo neziskovej organizácie poskytujúcej verejnoprospešné služby s environmentálnym zameraním alebo registrovanej cirkvi a náboženskej spoločnosti, sa okrem dokladov uvedených v odseku 1 vyhlášky sa prikladá:

- a) potvrdenie o pridelení identifikačného čísla,
- b) výpis z uznesenia obecného zastupiteľstva alebo zastupiteľstva samosprávneho kraja, na ktorom bolo rozhodnuté o prijatí úveru,
- c) výpis z uznesenia obecného zastupiteľstva alebo zastupiteľstva samosprávneho kraja, na ktorom bolo rozhodnuté o založení nehnuteľného majetku za úver v prospech Environmentálneho fondu,
- d) spôsob zabezpečenia splátok úveru a úrokov z neho v nasledujúcich rokoch,
- e) rozpočet na rok, v ktorom bola podaná žiadosť, kde v príjmovej časti je už zahrnutý požadovaný úver a vo výdavkovej časti splátky úveru a úrokov z úveru, schválený obecným zastupiteľstvom alebo zastupiteľstvom samosprávneho kraja,
- f) odhad príjmov a výdavkov na obdobie, na ktoré sa požaduje úver.

Na podporu formou úveru nie je potrebné finančné zabezpečenie spoluúčasti z iných zdrojov.

Podmienky úveru sú:

- 1% úroková sadzba,
- žiadateľ ručí majetkom,
- doba splatnosti do 15 rokov.

V súčasnosti sa pripravuje schválenie novelizácie zákona o Environmentálnom fonde, kde okrem iných zmien bude možné predkladať žiadosti o podporu formou úveru priebežne počas celého kalendárneho roka.

Environmentálny fond má v súčasnosti pre oblasť rozvoja odpadového hospodárstva platné tri aktivity:

C/1 Sanácia a rekultivácia starých skládok

- podpora je určená na sanáciu a rekultiváciu starých skládok tuhého komunálneho odpadu. Prioritou bude podpora sanácie a rekultivácie tých skládok, ktoré boli do 31. júla 2000 prevádzkované ako skládky s osobitnými podmienkami a skládok nachádzajúcich sa vo vodohospodársky významných oblastiach.

C/2 Separácia a zhodnocovanie biologicky rozložiteľných odpadov

- podpora je určená na separáciu a zhodnocovanie biologicky rozložiteľných odpadov ako jednej z vyseparovaných zložiek komunálneho odpadu. Rozsah projektu musí byť definovaný tak, aby bolo možné po priznaní podpory a zo zdrojov, ktoré zabezpečí žiadateľ, zaviesť efektívny separovaný zber biologicky rozložiteľných odpadov na komunálnej úrovni.

C/3 Zavedenie separovaného zberu v obciach, vybudovanie zberných dvorov a dotriedňovacích zariadení

- podpora je určená na zavedenie systému separovaného zberu na komunálnej úrovni, na vybudovanie zberných dvorov a dotriedňovacích zariadení ako jedného z dôležitých krokov pri dobudovaní technickej infraštruktúry. Podporené budú činnosti týkajúce sa zberu (napr. zabezpečenie zvozu a odvozu separovaného materiálu). Podpora je určená hlavne obciam a mestám, prípadne iným organizáciám v 100% vlastníctve obcí.

Environmentálny fond v sanácii a rekultivácii skládok preferuje nasledovné kritéria:

1. Environmentálna situácia a potreba.
2. Stupeň rizikovosti skládky v poradí:
 - a) bezprostredné znehodnocovanie životného prostredia znemožňovanie využívania územia a vodných zdrojov,
 - b) ohrozovanie životného prostredia (využívania územia a vodných zdrojov),
 - c) existujúca neriadená skládka.
3. Úroveň technického riešenia sanačnej metódy s ohľadom na:
 - a) úroveň zámeru (totálne odstránenie, izolácia znečistenia, zníženie koncentrácie znečistenia),
 - b) adekvátnosť výberu sanačnej metódy vo vzťahu k riešeniu potenciálneho rizika ochrany podzemných a povrchových vôd, horninovému prostrediu-pôde, ovzdušiu a zdraviu človeka,
 - c) účinnosť sanačnej metódy
 - d) reálna dostupnosť technológie na domácom resp. zahraničnom trhu
4. Etapizácia výstavby a nadväznosť výstavby.
5. Efektívnosť vynaložených prostriedkov daná mernou finančnou náročnosťou, t.j. podielom Sk/m³ uloženého odpadu a Sk/m² sanovanej plochy.
6. Zabezpečenie financovania projektu počas celej doby výstavby.
7. Stupeň regionálneho rozvoja.

Postup pri poskytovaní podpory

Žiadateľ o podporu činností zameraných na dosiahnutie cieľov štátnej environmentálnej politiky na celoštátnej, regionálnej alebo miestnej úrovni v oblasti ochrana ovzdušia a ozónovej vrstvy Zeme, ochrana a využívanie vôd, rozvoj odpadového hospodárstva, ochrana prírody a krajiny, prieskum, výskum a vývoj zameraný na zisťovanie a zlepšenie stavu životného prostredia, environmentálna výchova, vzdelávanie a propagácia, riešenie mimoriadne závažnej environmentálnej situácie predkladá písomnú žiadosť, ktorá obsahuje:

- názov alebo obchodné meno a sídlo žiadateľa, jeho identifikačné číslo, ak je žiadateľom právnická osoba,
- meno a priezvisko, trvalý pobyt a rodné číslo, ak je žiadateľom fyzická osoba; ak je žiadateľom fyzická osoba- podnikateľ, uvedie aj obchodné meno a identifikačné číslo, ak bolo pridelené,
- miesto a čas realizácie činnosti s uvedením mesiaca a roka začatia a skončenia činnosti a stručná charakteristika činnosti,
- výšku požadovaných prostriedkov,
- druh podpory,
- výšku celkových rozpočtovaných nákladov na činnosť,
- výšku nákladov na činnosť vynaložených ku dňu podania žiadosti,
- zdôvodnenie účelnosti činnosti z hľadiska jej environmentálneho významu a súladu s prioritami a cieľmi stratégie štátnej environmentálnej politiky,
- opis technického riešenia a ekonomického zhodnotenia činnosti,
- zdroje financovania činnosti,
- preukázanie schopnosti platenia splátok a úrokov z požadovanej podpory vo forme úveru,
- návrh na zabezpečenie záväzkov v prípade žiadosti o podporu vo forme úveru,
- súhlas žiadateľa so spracovaním údajov uvedených v písmenách a) až k) na účely poskytnutia podpory podľa tohto zákona,

- prílohy .

Žiadateľ o podporu odstraňovania následkov havárie a mimoriadneho zhoršenia vôd ohrozujúcich alebo poškodzujúcich životné prostredie predkladá písomnú žiadosť, ktorá obsahuje:

- označenie žiadateľa,
- opis havárie s návrhom opatrení na odstránenie jej následkov,
- predbežné vyčíslenie škody a celkové náklady potrebné na realizáciu opatrení na odstránenie následkov havárie,
- výšku požadovanej podpory.

Žiadosti o podporu predkladá žiadateľ fondu **k 31. októbru predchádzajúceho rozpočtového roka** s výnimkou žiadosti o podporu riešenia mimoriadne závažnej environmentálnej situácie a odstraňovania následkov havárie a mimoriadneho zhoršenia vôd ohrozujúcich alebo poškodzujúcich životné prostredie, ktorú žiadateľ predkladá fondu v priebehu kalendárneho roka.

Fond zabezpečí evidenciu podaných žiadostí o podporu a vykoná kontrolu ich úplnosti.

Ak žiadosť o podporu neobsahuje náležitosti, fond vyzve žiadateľa na jej doplnenie v určenej lehote. Žiadosť o podporu, ktorú žiadateľ v tejto lehote nedoplní, nezaradí fond do zoznamu žiadostí o podporu.

Na základe písomného rozhodnutia ministra o poskytnutí podpory fond uzavrie so žiadateľom písomnú zmluvu o poskytnutí podpory.

Rozhodnutie o poskytnutí podpory zverejní ministerstvo na svojej internetovej stránke a vo vestníku a fond na internetovej stránke fondu.

Na poskytnutie podpory nie je právny nárok.

Na rozhodovanie o poskytnutí podpory sa nevzťahujú všeobecné predpisy o správnom konaní.

Rekultivácie a sanácie skládok neprinášajú finančný efekt, teda negenerujú budúce peniaze. Sú to „stavby svedomia“, časované bomby, ktorým predchádzalo neorganizované ukladanie aj nebezpečného odpadu.

Hlavným cieľom Environmentálneho fondu je odstraňovanie starých skládok na území obce alebo mesta ale aj po výrobných podnikoch v súčinnosti s vývojom a platnosťou nových legislatívnych predpisov, v ktorých sú postupne implementované predpisy Európskej únie.